

Häktesprästen: Sänkt straffålder fel väg

"De unga kriminella som jag träffar har en oro över att ett sådant beslut enbart kommer att leda till att brotten utförs av ännu yngre barn", säger häktesprästen Lena Bernell. Foto: Mikael M Johansson

NYHET | PUBLICERAD: 29 JANUARI 2025 15:29

Ska 14-årigar kunna sättas i häkte och fängelse? Ja, det bör provas, säger det slutbetänkande som nu presenterats för regeringen. "Då kommer brottsligheten bara att gå ännu lägre ned i åldrarna", säger häktesprästen Lena Bernell.

Regeringens uppdrag till utredaren Gunnel Lindberg var att överväga om dagens straffmyndighetsålder bör sänkas från dagens 15 år. Förslaget innebär en sänkning till 14 år för brott med minimistraff på minst fyra år, samt försök, förberedelse eller stämpling till sådana brott. Därmed skulle mord och många sprängningar i bostadsområden omfattas.

– De unga kriminella, de mellan 15 och 20 som jag träffar i mitt arbete, har en oro över att ett sådant beslut enbart kommer att leda till att brotten utförs av ännu yngre barn, säger häktesprästen Lena Bernell.

Hon arbetar på högsäkerhetshäktet i Sollentuna bland annat med de yngsta intagna.

Men är det så stor skillnad om man låser in 14-åringar i stället för 15-åringar?

– Ja, absolut. De är ju ännu yngre barn. Det räcker att jämföra en sjundeklassare med en niondeklassare för att se vilken skillnad det är i mognad! Och inga barn är färdigutvecklade i hjärnan än. De har inte ett konsekvenstänk kring sina handlingar.

Inlåsta 23 timmar

På ett häkte är personer över 18 år inlåsta 23 timmar per dygn, de omyndiga 20 timmar. Det ger väldigt mycket tid för egna tankar eftersom mobiler och sociala media är förbjudna.

– Då börjar många förstå vad de gjort och då längtar de efter mamma. För de är bara barn! Då kan de se att mamma är den som kämpat för dem, inser att tjat och regler handlade om omsorg och att hon ville dem väl.

Värvas av andra

De flesta av de unga kriminella kommer från socioekonomiskt utsatta områden där lockelsen att kunna bidra till familjen med pengar eller att få möjlighet att köpa trendiga kläder är en drivkraft. De värvas av andra kriminella och det kan börja med att de förvarar en väska åt någon.

– Sedan eskalerar det och de befinner sig plötsligt i en oerhört komplex situation som det är svårt att ta sig ur. Familjen hotas om de inte fortsätter och då gör de det, eftersom de är livrädda för sin familjs skull.

Förhindra rekrytering

Lena Bernell menar att det finns nyckelpersoner att arbeta med:

– Det är de som rekryterar de unga som samhället måste nå! De måste bort från där barnen är. Vi behöver förhindra kriminell rekrytering i vårt samhälle.

"Då börjar många förstå vad de gjort och då längtar de efter mamma. För de är bara barn!". Foto: Mikael M Johansson

Lena Bernell vill gärna se samverkan mellan exempelvis kyrka, skola och socialtjänst. Och om allt fler yngre ska sitta inlåsta, måste det finnas speciella häkten eller avdelningar med särskilt utbildad personal, fastslår hon med bestämdhet.

– Vilket samhälle vill vi ha? Vi måste kunna ge barn nya chanser.

Avskräckande

Inte heller regeringens utredare Gunnel Lindberg tror att långa fängelsestraff avskräcker de 14-åringar som är redo att begå grova brott.

– Förmodligen inte. Jag tror inte 14-åringar kalkylerar med straff de kan få, säger hon till TT.

Huvudargumentet för förslaget är ett annat – att skydda samhället mot farliga personer.

– Det är väldigt många som berörs av brott som i dag begås av barn under 15 år, säger Lindberg.

Justitieministern väntar med att ta ställning till utredningens förslag. Enligt TT tror han att det kan bli debatt bland partierna inte bara om att sänka åldersgränsen, utan också om huruvida sänkningen ska omfatta alla typer av brott.

Barnrättsorganisationer som Bris och Svenska Unicef är kritiska till förslaget.

Fakta: Utredarens förslag

Straffbarhetsåldern föreslås vara 14 år för vissa grova brott

Brotten ska ha ett minimistraff på fyra år eller mer

Åldersgränsen gäller även försök, förberedelse och stämpling till sådana brott

Lagändring tidsbegränsas till fem år, men kan behållas efter utvärdering

Straffmaximum för unga lagöverträdare under 18 år ska vara samma som för vuxna

Däremot föreslås förbud mot livstids fängelse för lagöverträdare under 18 år

Straffmyndighetsåldern i EU varierar i dag från tio till arton år. Snittet internationellt är 14. I Sverige har den varit 15 sedan 1864.

Källa: SOU 2025:11 och TT